

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 96/92/EF**av 19. desember 1996****om felles regler for det indre marked for elektrisitet(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 57 nr. 2, artikkel 66 og artikkel 100 A,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til forslag fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 189 B⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det er viktig å vedta tiltak for å sikre at det indre marked virker tilfredsstillende. Det indre marked skal utgjøre et område uten indre grenser, der fritt varebytte og fri bevegelse for personer, tjenester og kapital er sikret.
- 2) Innføringen av et konkurransebasert elektrisitetmarked er et viktig skritt i gjennomføringen av det indre marked for energi.
- 3) Bestemmelsene i dette direktiv berører ikke anvendelsen av traktaten, særlig bestemmelsene om det indre marked og konkurranse.
- 4) Innføringen av det indre marked for elektrisitet er særlig viktig for å øke effektiviteten i produksjon, overføring og distribusjon av dette produktet, samtidig som leverings-sikkerheten og den europeiske økonomiens konkurransevne styrkes og miljøvern hensyn ivaretas.
- 5) Det indre marked for elektrisitet må innføres gradvis, slik at elektrisitetsindustrien kan tilpasse seg den nye situasjonen på en fleksibel og ordnet måte, og slik at det tas hensyn til de forskjellige måtene elektrisitetssystemene for tiden er organisert på.
- 6) Innføringen av det indre marked for elektrisitet må fremme sammenkoplingen av og samkjøringsevnen for nett.
- 7) Rådskravet 90/547/EØF av 29. oktober 1990 om transitt av elektrisk kraft gjennom hovednett⁽⁴⁾ og rådskravet 90/377/EØF av 29. juni 1990 om innføring av en framgangsmåte i Fellesskapet som sikrer åpenhet om prisene på gass og elektrisk kraft til sluttbrukere i industrien⁽⁵⁾ utgjør første fase i innføringen av det indre marked for elektrisitet.
- 8) Det er nå nødvendig å treffe ytterligere tiltak med sikte på å gjennomføre det indre marked for elektrisitet.
- 9) I det indre marked må elektrisitetsforetak kunne opptre med sikte på å oppnå et konkurransebasert marked, uten at dette berører forpliktelser med hensyn til offentlige tjenester.
- 10) På grunn av strukturelle forskjeller i medlemsstatene er det for tiden forskjellige ordninger for regulering av elektrisitetssektoren.
- 11) I samsvar med nærhetsprinsippet bør det vedtas en ramme med alminnelige prinsipper på fellesskapsplan, men fastsettelsen av nærmere regler for gjennomføringen bør overlates til medlemsstatene, slik at den enkelte medlemsstat kan velge den ordning som best samsvarer med den aktuelle situasjonen.
- 12) Uansett hvordan markedet for tiden er organisert, må adgangen til nettet være åpen i samsvar med dette direktiv, og dette må føre til tilsvarende økonomiske resultater i medlemsstatene og dermed til et direkte sammenlignbart nivå for åpning av markedene og en direkte sammenlignbar grad av adgang til elektrisitetmarkedene.
- 13) For enkelte medlemsstater kan det være nødvendig å pålegge forpliktelser til å yte offentlige tjenester av hensyn til forsyningssikkerheten og til forbruker- og miljøvern, dersom fri konkurranse alene etter deres oppfatning ikke nødvendigvis kan sikre dette.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 27 av 30.1.1997, s. 20, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 168/1999 av 26. november 1999 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi), se denne utgaven av EØS-tillegget til De Europeiske Fællesskaps Tidende.

(1) EFT nr. C 65 av 14.3.1992, s. 4, og EFT nr. C 123 av 4.5.1994, s. 1.

(2) EFT nr. C 73 av 15.3.1993, s. 31.

(3) Europaparlamentsuttalelse av 17. november 1993 (EFT nr. C 329 av 6.12.1993, s. 150), Rådets felles holdning av 25. juli 1996 (EFT nr. C 315 av 24.10.1996, s. 18) og europaparlamentsbeslutning av 11. desember 1996 (ennå ikke kunngjort i EFT). Rådsbeslutning av 19 desember 1996.

(4) EFT nr. L 313 av 13.11.1990, s. 30. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 95/162/EF (EFT nr. L 107 av 12.5.1995, s. 53).

(5) EFT nr. L 185 av 17.7.1990, s. 16. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 93/87/EØF (EFT nr. L 277 av 10.11.1993, s. 32).

- 14) Langtidsplanlegging kan være et av midlene til å oppfylle nevnte forpliktelser til å yte offentlige tjenester.
- 15) Traktaten inneholder særlige regler med hensyn til restriksjoner på fritt varebyte og konkurranse.
- 16) I henhold til traktatens artikkel 90 nr. 1 skal medlemsstatene overholde disse reglene med hensyn til offentlige foretak og foretak som er tildelt særretter eller eneretter.
- 17) I henhold til traktatens artikkel 90 nr. 2 er foretak som er blitt tillagt oppgaven å yte tjenester av allmenn økonomisk betydning, undergitt disse reglene på særlige vilkår.
- 18) Gjennomføringen av dette direktiv får virkninger på slike foretaks virksomhet.
- 19) Medlemsstatene må derfor når de pålegger foretak i elektrisitetssektoren forpliktelser til å yte offentlige tjenester, overholde relevante regler i traktaten som fortolket av Domstolen.
- 20) Ved innføringen av det indre marked for elektrisitet må det fullt ut tas hensyn til Fællesskapets målsetning om økonomisk og sosial utjevning, særlig på slike områder som infrastrukturer, nasjonalt og innenfor Fællesskapet, som brukes ved overføring av elektrisitet.
- 21) Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 1254/96/EF av 5. juni 1996 om fastsettning av eit sett retningslinjer for transeuropeiske nett i energisektoren⁽¹⁾ har bidratt til utviklingen av integrerte infrastrukturer for overføring av elektrisitet.
- 22) Det må derfor utarbeides felles regler for produksjon av elektrisitet og drift av nett for overføring og fordeling av elektrisitet.
- 23) Det finnes to systemer som kan anvendes for å åpne produksjonsmarkedet, en konsesjonsprosedyre og en anbudsprosedyre, og disse må forvaltes etter objektive, oversiktlige og ikke-diskriminerende kriterier.
- 24) Det skal tas hensyn til egenprodusenters og uavhengige produsenters stilling innenfor disse rammene.
- 25) Hvert overføringsnett skal være underlagt sentral forvaltning og styring, slik at nettets sikkerhet, pålitelighet og effektivitet sikres i produsentenes og deres kunders interesse. Det bør derfor utpekes en operatør for overføringsnettet med ansvar for drift, vedlikehold og om nødvendig utbygging av nettet. Operatøren av overføringsnettet må opptre på en objektiv, gjennomiktig og ikke-diskriminerende måte.
- 26) Tekniske regler for driften av overføringsnett og direkte linjer må være gjennomsiktlige og sikre samkjøringsevne.
- 27) Det må utarbeides objektive og ikke-diskriminerende kriterier for lastfordelingen mellom produksjonsanleggene.
- 28) Av miljøvern hensyn skal produksjon av elektrisitet fra fornybare kilder prioriteres.
- 29) På distribusjonsplanet kan forsyningsrettigheter gis til kunder som befinner seg i et bestemt område, og det må utpekes en nettoperatør med ansvar for drift, vedlikehold og om nødvendig utbygging av det enkelte fordelingsnett.
- 30) For å sikre oversiktighet og likebehandling må overføringsfunksjonen i vertikalt integrerte foretak utføres uavhengig av andre aktiviteter.
- 31) Driften til en enekjøper skal være atskilt fra produksjons- og fordelingsvirksomheten til vertikalt integrerte foretak, og det må fastsettes grenser for utvekslingen av opplysninger mellom enekjøperaktiviteten og produksjons- og fordelingsaktivitetene.
- 32) Regnskapene til alle integrerte elektrisitetsforetak må være så oversiktlige som mulig, særlig for at eventuelt misbruk av en dominerende stilling skal kunne avsløres, f.eks. i form av unormalt høye eller lave tariffer eller diskriminerende praksis i forbindelse med tilsvarende ytelser. For dette formål må regnskapene føres atskilt for hver aktivitet.
- 33) Det bør også fastsettes at vedkommende myndighet skal ha tilgang til foretakenes interne regnskaper, samtidig som hensynet til fortrolige opplysninger ivaretas.
- 34) På grunn av mangfoldet i struktur og systemenes særegenheter i medlemsstatene bør det åpnes for forskjellige muligheter for adgang til nett i samsvar med objektive, oversiktlige og ikke-diskriminerende kriterier.
- 35) Det bør åpnes mulighet for å tillate opprettelse og bruk av direkte linjer.
- 36) Det må fastsettes beskyttelsesklausuler og framgangsmåter for tvisteløsninger.
- 37) Ethvert misbruk av dominerende stilling og enhver aggressiv atferd bør unngås.
- 38) Siden enkelte medlemsstater kan få særlige problemer med å tilpasse sine systemer, bør det åpnes mulighet for overgangstiltak eller unntak, særlig for drift av små isolerte nett.

(1) EFT nr. L 161 av 29.6.1996, s. 147.

39) Dette direktiv medfører en ytterligere grad av liberalisering. Etter iverksettingen vil det imidlertid fortsatt finnes hindringer for handelen med elektrisitet. Det kan derfor bli framlagt forslag til bedring av virkemåten til det indre marked for elektrisitet på bakgrunn av de erfaringer som er gjort. Kommisjonen bør derfor avgi rapport for Rådet og Europaparlamentet om anvendelsen av dette direktiv –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

KAPITTEL I

Virkeområde og definisjoner

Artikkel 1

I dette direktiv er det fastsatt felles regler for produksjon, overføring og fordeling av elektrisitet. Det er fastsatt regler for elektrisitetssektorens organisering og virkemåte og for adgang til markedet, kriterier og prosedyrer for anbud og konsesjon samt regler for drift av nett.

Artikkel 2

I dette direktiv menes med

1. «produksjon», produksjon av elektrisitet,
2. «produsent», en fysisk eller juridisk person som produserer elektrisitet,
3. «egenprodusent», en fysisk eller juridisk person som produserer elektrisitet hovedsakelig til eget forbruk,
4. «uavhengig produsent»,
 - a) en produsent som ikke utfører elektrisitets-overførings- eller -fordelingsfunksjoner innenfor det området som dekkes av nettet der vedkommende er etablert,
 - b) i medlemsstater der vertikalt integrerte foretak ikke finnes, og der det anvendes en anbudsprosedyre, en produsent som tilsvarende definisjonen i bokstav a), og som ikke utelukkende er underlagt den økonomiske rangfølgen i det sammenkoblede nettet,
5. «overføring», transport av elektrisitet gjennom det sammenkoblede høyspenningsnettet med sikte på levering til sluttforbrukere eller til distributører,
6. «fordeling», transport av elektrisitet gjennom fordelingsnett med middels eller lav spenning med sikte på levering til kunder,
7. «kunder», grossister for eller sluttforbrukere av elektrisitet samt distribusjonsselskaper,
8. «grossister», dersom medlemsstatene anerkjenner deres eksistens, enhver fysisk eller juridisk person som kjøper eller selger elektrisitet, og som ikke utfører overførings-, produksjons- eller fordelingsfunksjoner innenfor eller utenfor nettet der vedkommende er etablert,
9. «sluttforbruker», en kunde som kjøper elektrisitet til eget bruk,
10. «forbindelsesledninger», utstyr som brukes til å kople sammen elektrisitetsnett,
11. «sammenkoplet nett», en rekke overførings- og fordelingsnett som er sammenkoplet ved hjelp av én eller flere forbindelsesledninger,
12. «direkte linje», en kraftledning som utfyller det sammenkoblede nettet,
13. «økonomisk rangfølge», rangering av kilder for elektrisitetslevering etter økonomiske kriterier,
14. «hjelpfunksjoner», alle funksjoner som er nødvendige for driften av et overførings- eller fordelingsnett,
15. «nettbruker», enhver fysisk eller juridisk person som leverer til eller forsynes fra et overførings- eller fordelingsnett,
16. «forsyning», levering og/eller salg av elektrisitet til kunder,
17. «integrert elektrisitetsforetak», et vertikalt eller horisontalt integrert foretak,
18. «vertikalt integrert foretak», et foretak som utfører minst to av funksjonene produksjon, overføring og fordeling av elektrisitet,
19. «horisontalt integrert foretak», et foretak som utfører minst en av funksjonene produksjon for salg, overføring eller fordeling av elektrisitet, og en annen aktivitet som ikke er knyttet til elektrisitetssektoren,
20. «anbudsprosedyre», en prosedyre der planlagte tilleggsbehov og erstatningskapasitet dekkes av forsyninger fra ny eller eksisterende produksjonskapasitet,
21. «langtidsplanlegging», planlegging av behov for investering i produksjons- og overføringskapasitet på

langsiktig basis, med sikte på å dekke systemets etterspørsel etter elektrisitet og sikre forsyninger til kundene,

22. «enekjøper», en juridisk person som innenfor nettet der vedkommende er etablert, er ansvarlig for den samlede forvaltning av overføringssystemet og/eller for sentralisert kjøp og salg av elektrisitet,
23. «lite, isolert nett», et nett med et forbruk på under 2 500 GWh i 1996 der mindre enn 5 % av årsforbruket dekkes ved hjelp av sammenkopling med andre nett.

KAPITTEL II

Alminnelige regler for organisering av sektoren

Artikkel 3

1. Med forbehold for nr. 2 skal medlemsstatene ut fra sin institusjonelle organisering og under hensyn til nærhetsprinsippet sikre at elektrisitetsforetak drives i samsvar med prinsippene i dette direktiv med sikte på å oppnå et konkurransebasert elektrisitetsmarked, og skal ikke forskjellsbehandle disse foretakene med hensyn til rettigheter eller plikter. De to ordningene for adgang til nettene nevnt i artikkel 17 og 18 skal føre til tilsvarende økonomiske resultater og dermed til et direkte sammenlignbart nivå for åpning av markedene og en direkte sammenlignbar grad av adgang til elektrisitetsmarkedene.

2. Under full iaktakelse av traktatens bestemmelser, særlig artikkel 90, og av hensyn til allmenne økonomiske interesser kan medlemsstatene pålegge foretak i elektrisitetssektoren forpliktelser til å yte offentlige tjenester som kan vedrøre sikkerhet, herunder leveringssikkerhet, regelmessighet, kvalitet og pris for forsyninger samt miljøvern. Slike forpliktelser skal være klart definert, oversiktlige, ikke-diskriminerende og kontrollerbare; de og eventuelle senere endringer skal omgående offentliggjøres av medlemsstatene og meddeles Kommisjonen. Som et middel til å sikre at nevnte forpliktelser til å yte offentlige tjenester oppfylles, kan medlemsstater som ønsker det, innføre langtidsplanlegging.

3. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende bestemmelsene i artikkel 5, 6, 17, 18 og 21 i den grad anvendelsen av disse bestemmelsene juridisk eller faktisk ville hindre oppfyllelsen av de forpliktelser som er pålagt elektrisitetsforetakene av hensyn til allmenne økonomiske interesser, og dersom utviklingen av handelen ikke påvirkes i et omfang som strider mot Fellesskapets interesser. Fellesskapets interesser omfatter bl.a. konkurranse med hensyn til berettigede kunder, i samsvar med dette direktiv og traktatens artikkel 90.

KAPITTEL III

Produksjon

Artikkel 4

Ved opprettelse av ny produksjonskapasitet kan medlemsstatene velge mellom en konsesjonsprosedyre og/eller en anbudsprosedyre. Ved bruk av konsesjon og anbud skal det anvendes objektive, oversiktlige og ikke-diskriminerende kriterier.

Artikkel 5

1. Dersom konsesjonsprosedyren er valgt, skal medlemsstatene fastsette kriterier for å gi konsesjon til opprettelse av produksjonskapasitet på sitt territorium. Disse kriteriene kan omfatte

- a) elektrisitetsnettenes, anleggenes og tilhørende utstyrssikkerhet og pålitelighet,
- b) miljøvern,
- c) arealbruk og plassering,
- d) bruk av offentlige arealer,
- e) energieffektivitet,
- f) arten av primære energikilder,
- g) søkerens egenskaper, for eksempel teknisk, økonomisk og finansiell evne,
- h) bestemmelsene i artikkel 3.

2. De detaljerte kriteriene og prosedyrene skal offentliggjøres.

3. Ved eventuelle avslag på konsesjonssøknader skal søkerne informeres om årsakene, som skal være objektive og ikke-diskriminerende; de skal være velfundert og behørig dokumentert og skal meddeles Kommisjonen til orientering. Søkeren skal ha mulighet til å påklage avgjørelsen.

Artikkel 6

1. Dersom anbudsprosedyren velges, skal medlemsstatene eller vedkommende myndighet som er utpekt av den berørte medlemsstat, utarbeide en oversikt over nye produksjonsmidler, herunder erstatningskapasitet, på grunnlag av den regelmessig utarbeidede prognosen nevnt i nr. 2. I oversikten

skal det tas hensyn til behovet for sammenkopling av nett. Den nødvendige kapasiteten skal tildeles ved en anbudsprosedyre i samsvar med framgangsmåten i denne artikkel.

2. Operatøren av overføringsnett eller annen vedkommende myndighet utpekt av den berørte medlemsstat skal under statens tilsyn regelmessig, og minst hvert annet år, utarbeide og offentliggjøre en prognose over den produksjons- og overføringskapasitet som forventes tilsluttet systemet, behovet for forbindelsesledninger til andre nett, potensiell overføringskapasitet og etterspørselen etter elektrisitet. Prognosen skal omfatte et tidsrom som fastsettes av den enkelte medlemsstat.

3. Nærmere opplysninger om anbudsprosedyren for produksjonskapasitet skal offentliggjøres i *De Europeiske Fællesskaps Tidende* minst seks måneder før anbudsfristen utløper.

Anbudsgrunnlagene skal gjøres tilgjengelige for alle interesserte foretak som er etablert på en medlemsstats territorium, slik at foretakene har tilstrekkelig tid til å inngi et anbud.

Anbudsgrunnlagene skal inneholde en detaljert beskrivelse av kontraktspesifikasjonene og av prosedyren som skal følges av alle anbydere, samt en uttømmende liste over kriteriene som legges til grunn ved utvelgelse av anbydere og tildeling av kontrakt. Disse spesifikasjonene kan også vedrøre områdene nevnt i artikkel 5 nr. 1.

4. Dersom anbudsinnbydelsen gjelder nødvendig produksjonskapasitet, skal det også tas hensyn til tilbud om elektrisitetsforsyning med langsiktige garantier fra eksisterende produksjonsenheter, dersom ytterligere behov kan dekkes på denne måten.

5. Medlemsstatene skal utpeke en myndighet eller et offentlig eller privat organ som er uavhengig av produksjon, overføring og fordeling av elektrisitet, som ansvarlig for organisering, overvåking og kontroll av anbudsprosedyren. Denne myndighet eller dette organ skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at hensynet til fortrolige opplysninger i anbudene ivaretas.

6. I medlemsstater som har valgt anbudsprosedyre, skal det imidlertid være mulig for egenprodusenter og uavhengige produsenter å få konsesjon på grunnlag av objektive, oversiktlige og ikke-diskriminerende kriterier som fastsatt i artikkel 4 og 5.

KAPITTEL IV

Drift av overføringsnett

Artikkel 7

1. For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode foretak som eier overføringsnett, om å utpeke en nettoperatør som skal ha ansvar for drift, vedlikehold og om nødvendig utbygging av overføringsnett i et gitt område samt forbindelsesledninger til andre nett for å garantere forsyningssikkerheten.

2. Medlemsstatene skal sørge for at det utarbeides og offentliggjøres tekniske forskrifter med tekniske minstekrav for konstruksjon og drift som produksjonsanlegg, fordelingsnett, direkte tilkoplede kundeutstyr, forbindelsesledninger og direkte linjer må oppfylle for å kunne koples til nettet. Disse kravene skal sikre nettene samkjøringsevne og skal være objektive og ikke-diskriminerende. De skal meddeles Kommisjonen i samsvar med artikkel 8 i rådsdirektiv 83/189/EØF av 28. mars 1983 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter⁽¹⁾.

3. Nettoperatøren skal ha ansvar for å forvalte energistrømmen i nettet, idet det tas hensyn til utveksling med andre sammenkoblede nett. For dette formål har nettoperatøren ansvar for å sikre at elektrisitetsnettet er sikkert, pålitelig og effektivt, og skal i den forbindelse sørge for at alle nødvendige hjelpefunksjoner er tilgjengelige.

4. Nettoperatøren skal gi operatører av eventuelle andre nett som operatørens nett er sammenkoplede med, tilstrekkelig informasjon til å sikre sikker og effektiv drift av det sammenkoblede nettet samt samordnet utbygging og samkjøringsevne.

5. Nettoperatøren skal ikke forskjellsbehandle nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig ikke til fordel for egne datterforetak eller aksjonærer.

6. Med mindre overføringsnett allerede er uavhengig av produksjons- og fordelingsvirksomheten, skal nettoperatøren i det minste forvaltningsmessig være uavhengig av andre aktiviteter som ikke vedrører overføringsnett.

Artikkel 8

1. Operatøren av overføringsnett er ansvarlig for lastfordelingen mellom produksjonsanleggene i sitt område og for å bestemme bruken av forbindelsesledninger til andre nett.

(1) EFT nr. L 109 av 26.4.1983, s. 8. Direktivet sist endret ved tiltrædelsesakten av 1994.

2. Med forbehold for elektrisitetsforsyning i henhold til kontraktsfestede forpliktelser, herunder dem som følger av anbuds vilkår, avgjøres lastfordelingen mellom produksjonsanleggene og bruken av forbindelsesledningene på grunnlag av kriterier som kan være godkjent av medlemsstaten, og som skal være objektive, offentliggjort og anvendt på en ikke-diskriminerende måte som sikrer at det indre marked for elektrisitet virker tilfredsstillende. I kriteriene skal det tas hensyn til den økonomiske rangfølgen av elektrisitet fra tilgjengelige produksjonsanlegg eller fra overføring gjennom forbindelsesledninger, og det skal tas hensyn til nettets tekniske begrensninger.

3. En medlemsstat kan kreve at nettoperatoren ved lastfordelingen mellom produksjonsanlegg gir forrang til produksjonsanlegg der det anvendes fornybare energikilder eller avfall, eller der produksjon av varme og kraft kombineres.

4. En medlemsstat kan av sikkerhets- og forsyningsårsaker bestemme at produksjonsanlegg der det anvendes innenlandske primære energikilder som brensel, gis forrang i et omfang som i løpet av et kalenderår høyst omfatter 15 % av det samlede forbruk av primærenergi som er nødvendig for å produsere den elektrisitet som forbrukes i den aktuelle medlemsstat.

Artikkel 9

Operatøren av overføringsnettet skal sørge for fortrolig behandling av kommersielt følsomme opplysninger som vedkommende har fått kjennskap til i forbindelse med utøvelsen av virksomheten.

KAPITTEL V

Drift av fordelingsnett

Artikkel 10

1. Medlemsstatene kan pålegge distribusjonsforetak en forpliktelse til å forsyne kunder som befinner seg i et gitt område. Tariffen for slike forsyninger kan reguleres, f.eks. for å sikre lik behandling av de berørte kunder.

2. Medlemsstatene skal utpeke eller anmode foretak som eier eller er ansvarlige for fordelingsnett, om å utpeke en nettoperator som skal ha ansvar for drift, vedlikehold og om nødvendig utbygging av fordelingsnettet i et gitt område samt dets forbindelsesledninger til andre nett.

3. Medlemsstatene skal sikre at nettoperatoren opptrer i samsvar med artikkel 11 og 12.

Artikkel 11

1. Operatøren av fordelingsnettet skal vedlikeholde et sikkert, pålitelig og effektivt nett for fordeling av elektrisitet i sitt område og skal ta hensyn til miljøet.

2. Operatøren skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig ikke til fordel for egne datterforetak eller aksjonærer.

3. En medlemsstat kan kreve at operatøren av fordelingsnettet ved lastfordelingen mellom produksjonsanlegg gir forrang til produksjonsanlegg der det anvendes fornybare energikilder eller avfall, eller der produksjon av varme og kraft kombineres.

Artikkel 12

Operatøren av fordelingsnettet skal sørge for fortrolig behandling av kommersielt følsomme opplysninger som vedkommende har fått kjennskap til i forbindelse med utøvelsen av virksomheten.

KAPITTEL VI

Regnskapsmessig skille og oversiktighet

Artikkel 13

Medlemsstatene eller den vedkommende myndighet de utpeker, samt myndigheten for løsning av tvister nevnt i artikkel 20 nr. 3 skal ha adgang til regnskapene til produksjons-, overførings- og distribusjonsforetak dersom det er nødvendig for at de skal kunne utføre sine kontrolloppgaver.

Artikkel 14

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at elektrisitetsforetakenes regnskaper føres i samsvar med nr. 2-5.

2. Elektrisitetsforetak skal, uansett eierforhold og juridisk status, la sine årsregnskaper revideres og offentliggjøres i samsvar med nasjonal lovgivning for aksjeselskapers årsregnskaper vedtatt i samsvar med fjerde rådsdirektiv 78/660/EØF av 25. juli 1978 med hjemmel i traktatens artikkel 54 paragraf 3 bokstav g) om årsregnskapene for visse selskapsformer⁽¹⁾. Foretak som ikke er rettslig forpliktet til å offentliggjøre sine årsregnskaper, skal oppbevare en kopi av disse ved sitt hovedkontor til disposisjon for offentligheten.

⁽¹⁾ EFT nr. L 222 av 14.8.1978, s. 11. Direktivet sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

3. Integrerte elektrisitetsforetak skal i sine interne regnskaper føre atskilte regnskaper for sine produksjons-, overførings- og distribusjonsaktiviteter og eventuelt konsoliderte regnskaper for andre aktiviteter som ikke er knyttet til elektrisitetssektoren, på samme måte som de måtte ha gjort dersom aktivitetene var blitt utøvd av atskilte foretak, slik at forskjellsbehandling, kryssubsidiering og konkurransevridning unngås. De skal ta med balanse og resultatregnskap for hver aktivitet i notene til regnskapene.

4. Foretakene skal i notene til årsregnskapene angi hvilke regler de følger for fordeling av aktiva og passiva og utgifter og inntekter ved utarbeidingen av de atskilte regnskapene nevnt i nr. 3. Disse reglene kan endres bare i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis i notene og være behørig begrunnet.

5. I notene til årsregnskapene skal alle overføringer angis som er av et visst omfang, og som er foretatt med tilknyttede foretak i henhold til artikkel 41 i sjuende rådsdirektiv 83/349/EØF av 13. juni 1983 med hjemmel i traktatens artikkel 54 paragraf 3 bokstav g) om konsoliderte regnskaper⁽¹⁾ eller med tilknyttede foretak i henhold til artikkel 33 nr. 1 i samme direktiv eller med foretak som tilhører samme aksjonærer.

Artikkel 15

1. Medlemsstater som utpeker et vertikalt integrert elektrisitetsforetak eller en del av et vertikalt integrert elektrisitetsforetak som enekjøper, skal fastsette bestemmelser der det kreves at enekjøperen opptrer uavhengig av produksjons- og distribusjonsaktivitetene i det integrerte foretaket.

2. Medlemsstatene skal sikre at det ikke utveksles andre opplysninger mellom enekjøperaktiviteten i vertikalt integrerte elektrisitetsforetak og foretakenes produksjons- og distribusjonsaktiviteter enn det som er nødvendig for å oppfylle enekjøperens forpliktelser.

KAPITTEL VII

Organisering av nettdagang

Artikkel 16

Ved organisering av nettdagang kan medlemsstatene velge mellom framgangsmåtene nevnt i artikkel 17 og/eller artikkel 18. Begge sett av framgangsmåter skal forvaltes etter objektive, oversiktlige og ikke-diskriminerende kriterier.

Artikkel 17

1. Ved forhandlet nettdagang skal medlemsstatene treffe de nødvendige tiltak for at elektrisitetsprodusenter og, dersom medlemsstatene tillater deres eksistens, elektrisitetsforsyningsforetak samt berettigede kunder innenfor eller utenfor det området nettet dekker, skal være i stand til å forhandle om nettdagang og inngå kontrakter med hverandre på grunnlag av frivillige forretningsavtaler.

2. Dersom en berettiget kunde er koplet til fordelingsnettet, skal det forhandles om nettdagang med operatøren av det aktuelle fordelingsnettet og, om nødvendig, med operatøren av det aktuelle overføringsnettet.

3. For å fremme oversiktighet og lette forhandlingene om nettdagang skal nettoperatører i løpet av første år etter gjennomføringen av dette direktiv offentliggjøre et veiledende prisintervall for bruk av overførings- og fordelingsnett. I de påfølgende år bør de veiledende prisene i den grad det er mulig, baseres på gjennomsnittsprisene som er avtalt ved forhandlinger i løpet av den foregående tolv månedersperioden.

4. Medlemsstatene kan også velge en ordning med regulert nettdagang, der berettigede kunder får adgang til nettet på grunnlag av offentliggjorte tariff for bruk av overførings- og fordelingsnett som med hensyn til nettdagang minst tilsvarer andre adgangsordninger nevnt i dette kapittel.

5. Operatøren av det aktuelle overførings- eller fordelingsnettet kan nekte adgang til nettet dersom denne ikke rår over den nødvendige kapasitet. En slik nektelse skal være behørig begrunnet, særlig under hensyn til artikkel 3.

Artikkel 18

1. Ved enekjøperordningen skal medlemsstatene utpeke en juridisk person som enekjøper innenfor det området nettoperatøren dekker. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at

- i) det offentliggjøres en ikke-diskriminerende tariff for bruk av overførings- og fordelingsnettet,
- ii) berettigede kunder står fritt til å dekke sine behov ved å inngå kontrakter med produsenter og, dersom medlemsstatene tillater deres eksistens, med forsyningsforetak utenfor det området nettet dekker,
- iii) berettigede kunder står fritt til å dekke sine behov ved å inngå leveringskontrakter med produsenter innenfor det området nettet dekker,
- iv) uavhengige produsenter kan forhandle om nettdagang med operatører av overførings- og fordelingsnett med sikte på å inngå forsyningskontrakter med berettigede

⁽¹⁾ EFT nr. L 193 av 18.7.1983, s. 1. Direktivet sist endret ved tiltrødelsesakten av 1994.

kunder utenfor nettområdet på grunnlag av en frivillig forretningsavtale.

2. Enekjøperen kan pålegges å kjøpe den elektrisitet som en berettiget kunde har inngått avtale om med en produsent innenfor eller utenfor det området nettet dekker, til en pris som tilsvarende salgsprisen som tilbys av en enekunde til berettigede kunder, minus prisen i den offentliggjorte tariffen nevnt i nr. 1 i).

3. Dersom kjøpsforpliktelsen nevnt i nr. 2 ikke pålegges enekjøperen, skal medlemsstatene treffe de nødvendige tiltak for å sikre at leveringskontraktene nevnt i nr. 1 ii) og iii) blir gjennomført ved netttadgang på grunnlag av den offentliggjorte tariffen nevnt i nr. 1 i) eller ved forhandlet netttadgang i henhold til vilkårene i artikkel 17. I siste tilfelle er enekjøperen ikke forpliktet til å offentliggjøre en ikke-diskriminerende tariff for bruk av overførings- eller fordelingsnettet.

4. Enekjøperen kan nekte adgang til nettet og kan nekte å kjøpe elektrisitet fra berettigede kunder dersom denne ikke rår over den nødvendige overførings- eller fordelingskapasitet. En slik nektelse skal være behørig begrunnet, særlig under hensyn til artikkel 3.

Artikkel 19

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at elektrisitetsmarkedene blir åpnet, slik at det kan inngås kontrakter på vilkårene nevnt i artikkel 17 og 18, i det minste opp til et betydelig nivå som årlig skal innberettes til Kommisjonen.

Den nasjonale markedsandelen beregnes på grunnlag av Fellesskapets andel av elektrisitet som forbrukes av sluttforbrukere med et forbruk på mer enn 40 GWh per år (per forbrukssted og innbefattet egenproduksjon).

Den gjennomsnittlige fellesskapsandel beregnes av Kommisjonen på grunnlag av opplysninger som medlemsstatene regelmessig oversender den. Kommisjonen skal offentliggjøre den gjennomsnittlige fellesskapsandelen, som definerer graden av markedsåpning, i *De Europeiske Fellesskaps Tidende* før november hvert år, samt alle opplysninger som er nødvendige for å klargjøre beregningen.

2. Den nasjonale markedsandelen nevnt i nr. 1 økes gradvis over et tidsrom på seks år. Økningen beregnes ved å redusere Fellesskapets forbruksterskel nevnt i nr. 1 fra 40 GWh til 20 GWh årlig elektrisitetsforbruk tre år etter ikrafttredelsen av dette direktiv og til 9 GWh årlig elektrisitetsforbruk seks år etter ikrafttredelsen av dette direktiv.

3. Medlemsstatene skal angi hvilke av kundene på deres territorium som utgjør andelene nevnt i nr. 1 og 2, som har rettslig handleevne til å inngå kontrakter om elektrisitetsforsyning i samsvar med artikkel 17 og 18; alle

sluttforbrukere med et forbruk på mer enn 100 GWh per år (per forbrukssted og innbefattet egenproduksjon) må tas med i nevnte kategori.

Distribusjonsselskaper har, med mindre de allerede er utpekt som berettigede kunder i henhold til dette nummer, rettslig handleevne til å inngå kontrakter i henhold til artikkel 17 og 18 for den elektrisitetsmengde som forbrukes av de kunder som er utpekt som berettigede innenfor deres fordelingsnett, for å forsyne disse kundene.

4. Medlemsstatene skal innen 31. januar hvert år offentliggjøre kriteriene for definisjonen av berettigede kunder som kan inngå kontrakter på vilkårene i artikkel 17 og 18. Disse opplysningene skal, sammen med alle andre relevante opplysninger for å dokumentere markedsåpningen nevnt i nr. 1, oversendes Kommisjonen for å offentliggjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*. Kommisjonen kan be en medlemsstat endre angivelsene nevnt i nr. 3 dersom de skaper vanskeligheter for riktig anvendelse av dette direktiv med hensyn til virkemåten til det indre marked for elektrisitet. Dersom den berørte medlemsstat ikke etterkommer denne anmodningen i løpet av tre måneder, treffes en endelig beslutning etter framgangsmåte I i artikkel 2 i rådsbeslutning 87/373/EØF av 13. juli 1987 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁽¹⁾.

5. For å unngå skjevheter ved åpningen av elektrisitetsmarkedene i tidsrommet nevnt i artikkel 26

- a) skal kontrakter for elektrisitetsforsyning som er inngått i samsvar med bestemmelsene i artikkel 17 og 18 med en berettiget kunde i en annen medlemsstats nett, ikke kunne forbyes dersom kunden blir ansett som berettiget i begge de berørte nett,
- b) kan Kommisjonen i tilfeller der transaksjonene nevnt i bokstav a) nektes fordi kunden er berettiget i bare ett av de to nettene, idet det tas hensyn til markedssituasjonen og felles interesser, pålegge den nektende part å gjennomføre den ønskede elektrisitetsforsyning på anmodning fra den medlemsstat der den berettigede kunde er etablert.

Parallelt med framgangsmåten og tidsplanen i artikkel 26 og senest når halve det fastsatte tidsrom er utløpt, skal Kommisjonen gjennomgå anvendelsen av første ledd bokstav b) på nytt på grunnlag av markedsutviklingen og under hensyn til felles interesse. Kommisjonen skal vurdere situasjonen på bakgrunn av den høstede erfaring og avgi rapport om eventuelle skjevheter ved åpningen av elektrisitetsmarkedene under hensyn til dette nummer.

(¹) EFT nr. L 197 av 18.7.1987, s. 33.

Artikkel 20

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at
 - i) uavhengige produsenter og egenprodusenter kan forhandle om nettdagang for å forsyne sine egne anlegg og datterforetak i samme medlemsstat eller i en annen medlemsstat gjennom det sammenkoblede nettet,
 - ii) produsenter utenfor det området nettet dekker, kan inngå en forsyningskontrakt etter anbud for ny produksjonskapasitet og få adgang til nettet for å oppfylle kontrakten.
2. Medlemsstatene skal sikre at partene forhandler i god tro, og at ingen av dem misbruker sin forhandlingsposisjon til å hindre et positivt utfall av forhandlingene.
3. Medlemsstatene skal utpeke en vedkommende myndighet, som må være uavhengig av partene, til å løse tvister i forbindelse med kontrakter og forhandlinger. Myndigheten skal særlig løse tvister i forbindelse med kontrakter, forhandlinger og nektelse av adgang eller kjøp.
4. I tilfelle av grensetvister skal tvisteløsningsmyndigheten være den tvisteløsningsmyndighet som dekker nettet til enekjøperen eller nettoperatoren som nekter bruk av eller adgang til nettet.
5. Innbringelse av saker for denne myndigheten er ikke til hinder for at bestemmelsene i fællesskapsretten får anvendelse.

Artikkel 21

1. Medlemsstatene skal treffe tiltak etter framgangsmåten nevnt i artikkel 17 og 18 for å sikre at
 - alle elektrisitetsprodusenter og elektrisitetsforsyningsforetak, dersom medlemsstatene tillater deres eksistens, som er etablert på deres territorium, kan forsyne sine anlegg, datterforetak og berettigede kunder gjennom en direkte linje,
 - alle berettigede kunder på deres territorium kan forsynes gjennom en direkte linje av en produsent og, dersom medlemsstatene tillater deres eksistens, av forsyningsforetak.
2. Medlemsstatene skal fastsette kriterier for tildeling av tillatelser til å opprette direkte linjer på deres territorium. Disse kriteriene skal være objektive og ikke-diskriminerende.
3. Muligheten for å levere elektrisitet gjennom en direkte linje som nevnt i nr. 1 skal ikke påvirke muligheten for å inngå elektrisitetskontrakter i samsvar med artikkel 17 og 18.

4. Medlemsstatene kan gjøre tillatelsen til å opprette en direkte linje betinget av at nettdagang er nektet, eventuelt på grunnlag av artikkel 17 nr. 5 eller artikkel 18 nr. 4, eller av at det innledes en tvisteløsningsprosedyre i henhold til artikkel 20.

5. Medlemsstatene kan nekte å godkjenne en direkte linje dersom tildelingen av en slik tillatelse ville stride mot bestemmelsene i artikkel 3. En slik nektelse skal være behørig begrunnet.

Artikkel 22

Medlemsstatene skal opprette egnede og effektive mekanismer for regulering, kontroll og oversiktighet for å hindre misbruk av en dominerende stilling, særlig dersom dette går ut over forbrukerne, og enhver form for aggressiv atferd. I disse mekanismene skal det tas hensyn til bestemmelsene i traktaten, særlig artikkel 86.

KAPITTEL VIII

Sluttbestemmelser*Artikkel 23*

I tilfelle en plutselig krise i energimarkedet og dersom det er fare for personers fysiske sikkerhet, for apparaters eller anleggs sikkerhet eller for nett-integriteten, kan en medlemsstat midlertidig treffe de nødvendige beskyttelsestiltak.

Slike tiltak skal i minst mulig grad forstyrre virkemåten til det indre marked og skal ikke være mer omfattende enn strengt nødvendig for å avhjelpe de plutselige problemer som er oppstått.

Den berørte medlemsstat skal omgående underrette de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen om slike tiltak, og Kommisjonen kan beslutte at medlemsstaten må endre eller avvikle tiltakene dersom de virker konkurransevridende og påvirker handelen negativt i et omfang som strider mot felles interesser.

Artikkel 24

1. De medlemsstater der forpliktelser eller garantier for drift gitt før ikrafttreddelsen av dette direktiv ikke kan oppfylles på grunn av bestemmelsene i dette direktiv, kan anmode om en overgangsordning som Kommisjonen kan innvilge under hensyn til bl.a. det berørte nettets størrelse og grad av sammenkopling med andre nett og strukturen i den berørte

elektrisitetsindustrien. Kommisjonen skal underrette medlemsstatene om slike anmodninger før det treffes beslutning om dem, samtidig som hensynet til fortrolige opplysninger ivaretas. Beslutningen skal kunngjøres i *De Europeiske Fællesskaps Tidende*.

2. Overgangsordningen skal være av begrenset varighet og skal være knyttet til utløpet av garantiene og forpliktelsene nevnt i nr. 1. Overgangsordningen kan omfatte avvik fra kapittel IV, VI og VII i dette direktiv. Anmodninger om overgangsordning skal rettes til Kommisjonen senest ett år etter ikrafttreddelsen av dette direktiv.

3. Medlemsstater som etter at direktivet er trådt i kraft, kan påvise at det foreligger betydelige problemer med driften av deres små isolerte nett, kan anmode om unntak fra de aktuelle bestemmelser i kapittel IV, V, VI og VII, og dette kan innvilges av Kommisjonen. Sistnevnte skal underrette medlemsstatene om slike anmodninger før det treffes beslutning om dem, samtidig som hensynet til fortrolige opplysninger ivaretas. Beslutningen skal kunngjøres i *De Europeiske Fællesskaps Tidende*. Dette nummer gjelder også for Luxembourg.

Artikkel 25

1. Kommisjonen skal innen utgangen av det første året etter ikrafttreddelsen av dette direktiv framlegge for Rådet og Europaparlamentet en rapport om harmoniseringskrav som ikke er knyttet til bestemmelsene i dette direktiv. Om nødvendig skal Kommisjonen vedlegge rapporten alle harmoniseringsforslag som er nødvendige for at det indre marked for elektrisitet skal virke tilfredsstillende.

2. Rådet og Europaparlamentet skal uttale seg om forslagene innen to år etter at disse er framlagt.

Artikkel 26

Kommisjonen skal vurdere anvendelsen av dette direktiv på nytt og framlegge en rapport om de erfaringene som er gjort med virkemåten til det indre marked for elektrisitet og anvendelsen av de alminnelige regler nevnt i artikkel 3, slik at

Europaparlamentet og Rådet på bakgrunn av erfaringene og i god tid kan ta stilling til muligheten for ytterligere åpning av markedet, noe som vil kunne få virkning ni år etter at dette direktiv er trådt i kraft, idet det tas hensyn til at systemene nevnt i artikkel 17 og 18 er samtidige.

Artikkel 27

1. Medlemsstatene skal sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv, innen 19. februar 1999. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

2. Belgia, Hellas og Irland kan på grunn av de tekniske særegenhetene ved sine elektrisitetsnett få en ytterligere frist på henholdsvis ett år, to år og ett år til å oppfylle forpliktelsene i dette direktiv. Dersom disse medlemsstatene gjør bruk av denne muligheten, skal de underrette Kommisjonen om det.

3. Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 28

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *De Europeiske Fællesskaps Tidende*.

Artikkel 29

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 19. desember 1996.

For Europaparlamentet

For Rådet

K. HÄNSCH

S. BARRETT

President

Formann